

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Historické hranice jako faktor ovlivňující sociogeografickou diferenciaci – příklad Česka a Polska

Autor práce: Bc. Alexandr Torgalo

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.*)

Předložená diplomová práce se věnuje historickým hranicím a jejich vlivu na současnou sociogeografickou diferenciaci. Hlavním cílem je změřit a vyhodnotit efekt historických hranic v Česku a v Polsku na současnou socioekonomickou diferenciaci, přičemž jsou uvažovány různé typy hranic s odlišným historickým vývojem. Diplomová práce tematicky navazuje na dvě nedávno obhájené bakalářské práce na naší katedře. Její přidanou hodnotou je porovnání efektu na různých typech hranic v Česku a v Polsku, které je umožněno aplikací shodného metodického postupu v obou zemích. Tento postup se přitom odlišuje od předchozích přístupů a umožňuje zodpovězení jiných výzkumných otázek.

Diplomová práce si klade tři relevantní výzkumné otázky. První se zaměřuje na porovnání síly hraničního efektu v Česku a v Polsku, druhá na proměny hraničního efektu v průběhu posledních dvaceti let a třetí podrobněji na hraniční efekty z pohledu sledovaných ukazatelů vázaných na strukturu populace.

Práce s literaturou (*teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.*)

Výzkum hraničních efektů je vhodně teoreticky ukotven a nahlížen ze sociálně-geografického pohledu. Nejprve jsou definovány a podrobně vysvětleny klíčové pojmy diplomové práce, tedy historické, reliktní a fantomové hranice. Pro vysvětlení vzniku fantomové hranice a dlouhodobých hraničních efektů na sociogeografickou diferenciaci jsou aplikovány koncept závislosti na předchozí cestě a teorie kumulativních příčin. Práce s literaturou je na dobré úrovni, autor využívá dostatek aktuální zahraniční odborné literatury a vhodně ji cituje. Slabinou je však malá provázanost teoretické a interpretační části diplomové práce.

Metodika práce (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Metodický postup v diplomové práci je ryze kvantitativní, autor pracuje se sekundárními daty z českého a polského statistického úřadu z posledních tří cenů (2001, 2011 a 2021) a zkoumá devět ukazatelů z demografické, ekonomické a sociální sféry. Pro získání syntetického pohledu na zkoumané sféry využívá faktorovou analýzu. Na základě regionů (spádových obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem v Česku a powiatů v Polsku) je analýza provedena nejprve za celé státy a za historické regiony, přičemž území Polska je rozděleno do čtyř sektorů a území Česka do pěti sektorů. Vyhodnocení je provedeno pomocí analýzy rozptylu a síla efektu je měřena pomocí koeficientu věcné významnosti $\hat{\epsilon}_a$. Následně jsou vymezeny „pohraniční oblasti“, tedy území

sousedící s historickou hranicí generalizovanou na úroveň daných územních jednotek. Vyhodnocení je zde provedeno pomocí dvouvýběrového t testu a síla efektu je měřena pomocí věcné významnosti vyjádřené Cohenovým d.

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Analytická část práce je na vysoké úrovni, jednotlivé kroky analýzy na sebe logicky navazují a výsledky jsou vhodně interpretovány. Autor se dobře vypořádává s velkým množstvím získaných výsledků a vybírá pro prezentaci v diplomové práci tabulky a mapy, které vhodně dokumentují získané výsledky.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

Závěry práce dokládají, jak významný a dlouhodobý dopad měla výměna populace po druhé světové válce na bývalých německých územích v Česku a v Polsku. Odpovědi na výzkumné otázky v závěru diplomové práce ukazují na rozdíly v síle hraničního efektu jak mezi různými typy hranic, tak mezi jednotlivými ukazateli. V posledním sledovaném období vliv historických hranic na současnou sociogeografickou diferenciaci mírně slábne, výjimkou je v tomto ohledu ukazatel vzdělanosti.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / **dobrá** / nevyhovující

Stylistická úroveň: **výborná** / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / **velmi dobrá** / dobrá / nevyhovující

Komentář (*vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.*)

V práci se vyskytují drobné chyby, například názvy některých tabulek jsou uvedeny s malým písmenem na začátku. Největším nedostatkem z formálního hlediska je neodkazování na grafické prvky před jejich uvedením v textu.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (*vč. přístupu studenta, přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.*)

Autor v diplomové práci prokázal dovednost práce s aktuální odbornou literaturou, výborné analytické dovednosti i schopnost interpretace a zobecnění výsledků. Kvalitu diplomové práce snižuje absence diskuze výsledků s odbornou literaturou, tedy zasazení získaných závěrů do širšího kontextu výzkumu.

Předloženou práci **doporučuji** k obhajobě.

Datum: 11. 5. 2023

Autor posudku: RNDr. Pavlína Netrdová, Ph.D.

Podpis: